

Брошура - Тендерска документација и техничка спецификација

Биро за јавни набавки

2020

Министерство за финансии
Биро за јавни набавки

Тендерска документација е секој документ изработен од страна на договорниот орган или на кој упатува договорниот орган, а со кој се опишуваат или се утврдуваат елементите на одредена набавка или постапка, вклучувајќи го и огласот за јавна набавка, претходното информативно известување или периодичното индикативно известување кое се користи како замена за оглас за јавна набавка, техничките спецификации, описната документација, предложените услови на договорот, обрасците што ги пополнуваат кандидатите или понудувачите, информациите за општоприменливите прописи и сета дополнителна

Copyright © 2020

Изработено од вработените во Сектор за нормативна дејност, обуки и меѓународни односи и Сектор за следење на системот за јавните набавки и управување со ЕЦЈН

Вовед

Тендерската документација има клучна улога во постапките за јавни набавки бидејќи ги содржи сите неопходни информации во врска со начинот на спроведување на постапката за јавна набавка, барањата, условите, критериумите и други потребни податоци со цел да им овозможи на економските оператори квалитетно и навремено да ги изготват и поднесат своите понуди. Со други зборови тендерската документација претставува „Закон за јавни набавки“ за економските оператори кои имаат интерес да учествуваат во постапката за јавна набавка.

Договорниот орган ја изготвува тендерската документација на начин кој ќе ја поттикне конкуренцијата помеѓу економските оператори. Со неа треба јасно да се дефинираат стоките, услугите или работите што треба да се набават, потребните количини, условите за способност што треба да ги исполнуваат економските оператори и начинот на докажување на истите, критериумот врз основа на кој ќе се избере најповолната понуда, условите што треба да ги задоволат понудите за да се сметаат за прифатливи, како и правата и обврските кои ќе ги има понудувачот во случај неговата понуда да биде избрана за најповолна.

Доколку се пропушти во тендерската документација да се дефинираат сите важни услови, постои опасност од појава на најразлични проблеми во подоцнежните фази од постапката, како и во фазата на реализација на договорот за јавна набавка.

1. Правила за изработка на тендерска документација

Тендерска документација е секој документ изработен од страна на договорниот орган или на кој упатува договорниот орган, а со кој се опишуваат или се утврдуваат елементите на одредена набавка или постапка, вклучувајќи го и огласот за јавна набавка, претходното информативно известување или периодичното индикативно известување кое се користи како замена за оглас за јавна набавка, техничките спецификации, описната документација, предложените услови на договорот, обрасците што ги пополнуваат кандидатите или понудувачите, информациите за општоприменливите прописи и сета дополнителна документација.

Договорниот орган ја изготвува тендерската документација на начин кој ќе ја поттикне конкуренцијата, односно не треба да содржи ништо што ќе ја ограничи конкуренцијата или што ќе обезбеди предност на некој од учесниците.

При изработка на тендерската документација, договорниот орган треба да ги има предвид следниве прашања:

- дали информациите во документацијата ги задоволуваат минималните законски барања,
- дали се доволни за да се подготват прифатливи и конкурентни понуди,
- дали има дополнителни информации кои би можеле да се дадат, а се во функција на подобрување на квалитетот на понудите,
- дали предметот на набавка е дефиниран на јасен и прецизен начин и правилно ги одразува вистинските потреби на договорниот орган,
- дали рокот за поднесување на понуди или пријави за учество е соодветен на специфичноста и вредноста на набавката,
- дали условите за утврдување на способноста на економските оператори се соодветни на набавката,
- дали критериумите за доделување на договорот се сразмерни за предметната набавка.

Постапката за јавна набавка започнува со објавување на огласот на ЕСЈН, односно со испраќањето на поканата за доставување понуда кај постапка со преговарање без објавување на оглас. Сепак, со донесување на одлуката за јавна набавка отпочнуваат и дејствијата за изработка на тендерската документација.

Белешка за добра практика! Во пракса кај договорните органи се јавува дилема дали лицето за јавни набавки треба да ја изготви тендерската документација или не? Со ставот 3 од член 80, се дефинирани работите кои ги врши лицето и од истиот јасно произлегува кои работи поврзани со јавните набавки самостојно ги извршува лицето за јавни набавки, а во кои тоа учествува заедно со лицата од организацискиот облик кој ја утврдил и искажал потребата од конкретната јавна набавка и на чие барање истата е внесена во Годишниот план за јавни набавки. Наведенава одредба упатува на заклучок дека лицето за јавни набавки учествува во изработката на тендерската документација. Тоа значи дека истото нема обврска самостојно да ја изготви.

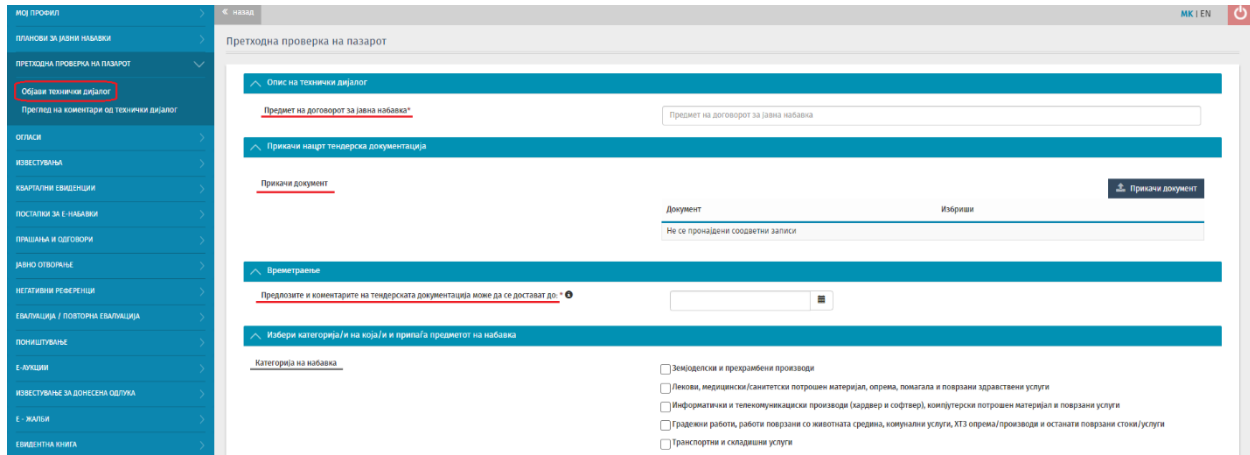
Имено, секој договорен орган ја утврдува својата организациона поставеност (организациони единици, сектори, дирекции, одделенија) која треба да му овозможи успешно реализирање на неговите законски надлежности. Наведеново, укажува на потребата токму тие организациони единици (баратели на конкретни јавни набавки) кои имаат стручност, искуство, знаење и вештини за работите поврзани со предметот на набавка, да ја подготват тендерската документација, односно да предложат предметот на набавка да се оформи во делови или не, да ги дефинираат техничките спецификации на предметот на набавка, да предложат критериуми врз основа на кои ќе се утврдува способноста на економските оператори, критериуми врз основа на кои ќе се избере најповолната понуда, како и сите барања и услови кои се значајни за конкретната јавна набавка. При тоа, лицето за јавни набавки треба да учествуваат во овој процес со упатства и насоки кои се во функција на изготвување на тендерската документација во согласност со основните начела на законот.

При изработката на тендерската документација, договорниот орган може (а во одредени случаи е и препорачливо) да спроведе претходна проверка на пазарот. Претходната проверка на пазарот, во контекст на јавните набавки, претставува процес што се извршува од страна на договорниот орган, со цел собирање информации кои што може да му помогнат во дефинирањето на неговите барања за конкретната набавка. Добро спроведена анализа на пазарот му обезбедува на договорниот орган драгоцен информации за економските оператори кои би биле заинтересирани и способни за исполнување на неговите барања, како и за состојбата на пазарот. Анализата на пазарот може значително да придонесе за ефективно управување со процесот на набавка, како и за позитивни исходи на постапката за јавна набавка.

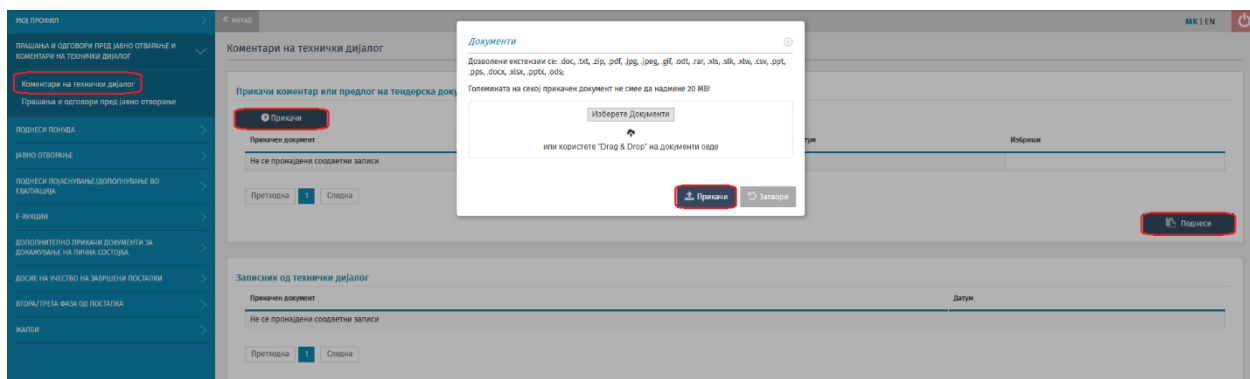
Така, по донесување на одлуката за јавна набавка, а пред објавување на огласот, договорниот орган може, да спроведе технички дијалог со економските оператори:

- преку објавување на технички дијалог на ЕСЈН договорниот орган ја прави достапна на јавноста тендерската документација што планира да ја користи

во постапката, го дефинира предметот на набавката и крајниот рок до кога може да се достават предлозите и коментарите на тендерската документација.

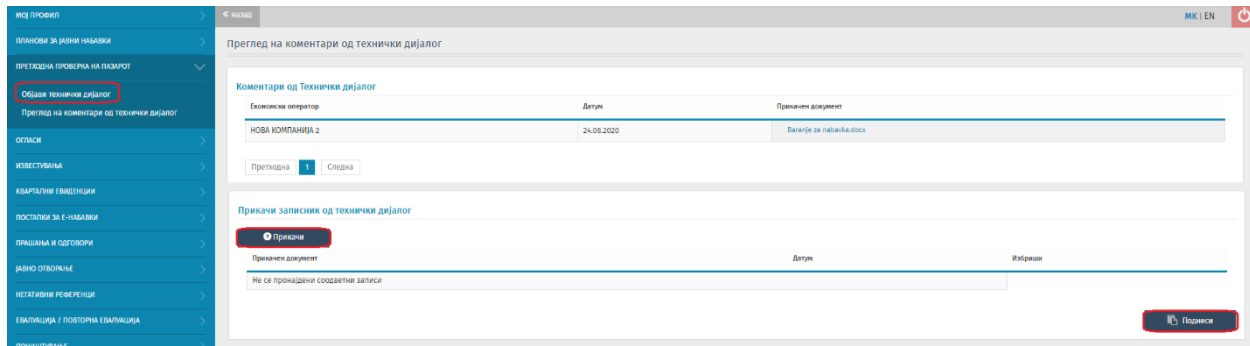

- по преземање на тендерската документација, секој економски оператор може да даде свои предлози и коментари на објавената тендерска документација, со користење електронски средства или со организирање заеднички состанок во однапред утврдено време и датум и

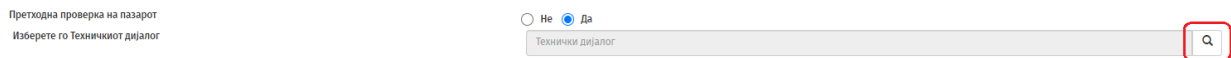

- да ги разгледа добиените предлози и коментари, и доколку се прифатливи, соодветно да ги имплементира во тендерската документација.

Од спроведениот технички дијалог, комисијата составува записник кој содржи краток опис на предлозите и коментарите на економските оператори, како и образложение за неприфаќање на оние предлози и коментари кои не се имплементирани во тендерската документација. Записникот од спроведениот технички дијалог се прикачува во посебен модул на ЕСЈН во рок од три дена од завршување на дијалогот, се доставува до сите економски оператори кои дале предлози и коментари на објавената тендерска документација.

Записникот од спроведениот технички дијалог е дел од досието на постапката. При објавување на огласот на ЕСЈН, во полето „Претходна проверка на пазарот“ задолжително се избира дека е спроведен технички дијалог. По објавување на огласот и формирање на досието на постапката, документите од спроведениот технички дијалог на ЕСЈН се составен дел на досието на постапката.

ВНИМАНИЕ!!! За да се избегне фаворизирање на одредени економски оператори како и давање на информации со цел стекнување на незаконска предност над другите економски оператори, се забранува лицата кои учествувале во изработка на тендерската документација да се јават како понудувачи или членови во група на понудувачи во постапката за доделување на договорот.

НАПОМЕНА! Учесството во техничкиот дијалог не се смета за учество во изработка на тендерската документација во смисла на член 36 став 1 од законот.

1.1 Содржина на тендерска документација

Тендерската документација треба да ги содржи сите барања, услови, критериуми и други неопходни информации, кои на економскиот оператор ќе му обезбедат целосни, точни и прецизни информации во врска со предметот на набавка како и постапката за јавна набавка. Имено, тендерската документација треба да содржи доволно информации за да може економските оператори правилно и во рок да ја изготват понудата/пријавата за учество, односно, во документацијата треба јасно да се дефинира предметот на набавка, условите за утврдување способност кои економските оператори треба да ги исполнат, критериумите за избор на најповолна понуда, како и условите кои од технички и финансиски аспект треба да ги задоволат понудите, за да се сметаат за прифатливи.

Деталноста и сложеноста на тендерската документација зависи од специфичноста, вредноста и природата на предметот на набавка, како и од видот на постапката што ќе се спроведе. Во зависност од тоа, таа особено содржи:

- општи информации во врска со договорниот орган,
- упатства во врска со законските рокови и неопходните услови за учество,
- минималните критериуми за утврдување способност и документација што треба да ја поднесат понудувачите или кандидатите за да го докажат исполнувањето на критериумите за утврдување способност,
- технички спецификации или во случај на примена на конкурентен дијалог, постапки со преговарање и партнерство за иновации, описна документација,
- упатства во врска со изработка и поднесување на техничката и финансиската понуда,
- детална и целосна информација во врска со критериумите за избор на најповолна понуда,
- упатства во врска со правната заштита во постапка за јавна набавка и
- информации во врска со задолжителните одредби од договорот за јавна набавка.

Во - општите информации, се содржани податоци за договорниот орган, предметот на набавка, применливите прописи, општите мерки за спречување на корупцијата, видот на постапката за јавна набавка која се спроведува и посебниот начин за доделување на договорот за јавна набавка.

Во - упатства во врска со законските рокови и неопходните услови за учество, се содржани информации за крајниот рок за доставување на понудите/пријавите за учество, правото на учество, како и начинот на подготвување на понудата.

Со - критериуми за утврдување способност, се наведуваат условите за утврдување способност кои економските оператори треба да ги исполнат, како и доказите кои треба да ги поднесат за да ја докажат исполнетоста на истите.

Во - технички спецификации / описна документација, се дава описот на предметот на набавка, односно карактеристиките на стоките, услугите или работите, како и упатства во врска со изработка на техничката понуда.

Во - критериуми за избор на најповолна понуда, се наведува критериумот кој ќе се користи за избор на најповолната понуда. Воедно, објавените критериуми за избор на најповолна понуда (вклучувајќи го нивниот релативен коефициент, сите поткритериуми кои се применуваат и нивниот релативен коефициент, како и подеталната методологија за

евалуација која што ќе се користи) не смеат да се менуваат или изоставуваат во текот на процесот на евалуација на понудите.

Во - упатства во врска со правната заштита во постапка за јавна набавка, се укажува на можноста економскиот оператор (кој има правен интерес за добивање на договорот и кој претрпел штета од евентуално прекршување на одредбите од законот) да бара правна заштита против одлуките, дејствијата и пропуштањата за преземање дејствија од страна на договорниот орган.

Во - информации во врска со задолжителните одредби од договорот за јавна набавка, се наведуваат задолжителните одредби од договорот (како на пример: договорни страни; предмет на договорот; вкупна вредност на договорот; времетраење на договорот; начин, услови и рокови на плаќање; разлики во цена; услови за исплата на аванс (висина, гаранција, начин на правдање и сл.); услови за квантитативна и квалитативна контрола; надзор на извршување на работите; начин на примопредавање на стоката, извршување на услугите и на работите; гаранција за извршување на договорот и услови за наплата; динамика на испорака на стоките, услугите или работите; виша сила; гарантен период; сервисирање; обука; обесштетувања; решавање на спорови; услови за прекинување или раскинување на договорот и слично), или се дава Модел на договор.

НАПОМЕНА! Во случај кога во тендерската документација наместо да се наведат задолжителните одредби од договорот се дава Модел на договор, договорниот орган не треба да ги отфрла понудите на економските оператори кои го немаат потпишано истиот. Имено, не треба да се заборава дека Модел договорот претставува само „модел“ и дека условите финално ќе се договараат по изборот на најповолната понуда имајќи предвид дека согласно со член 116 став 2 од законот, договорот за јавна набавка или рамковната спогодба се склучува согласно со условите утврдени во тендерската документација и понудата.

ВНИМАНИЕ!!! Од особена важност е да се има предвид дека објавените критериуми за избор на најповолна понуда **не може да се менуваат** за целото времетраење на постапката за јавна набавка.

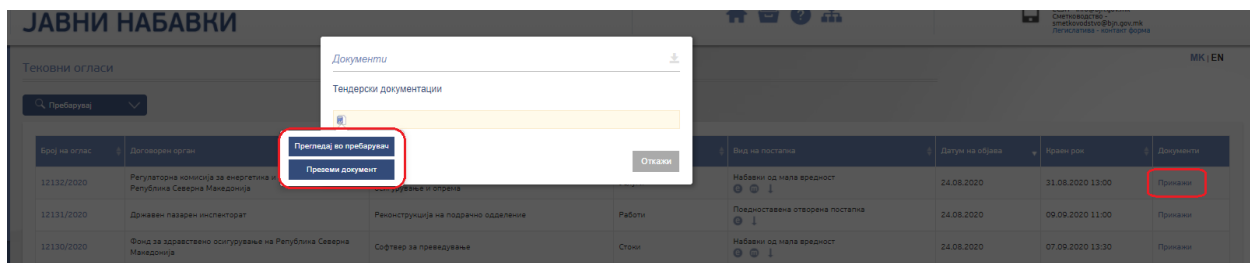
НАПОМЕНА! Договорниот орган може да одреди во тендерската документација дали ќе бара пренос на правата од интелектуална сопственост. Имено, во зависност од видот и спецификите на набавката, може да утврди дали и на кој начин ќе бара пренос на правата од интелектуална сопственост. Тука најчесто станува збор за авторски права и права од индустриска сопственост.

1.2 Достапност на тендерска документација

Секој заинтересиран економски оператор треба да има директен и целосен пристап до тендерската документација. Поради наведеново, договорниот орган е обврзан да ја направи достапна тендерската документација со користење на електронски средства, односно прикачувајќи ја на електронскиот систем за јавни набавки (ЕСЈН). Имено, договорниот орган има обврска да ја објави тендерската документација заедно со огласот. Исто така, договорниот орган треба сите обрасци што се составен дел на тендерската документација и што ќе треба да ги пополнуваат економски оператори, да ги направи во едитабилен формат, за да може директно да се пишува во нив.

ВНИМАНИЕ! При спроведување на постапка за доделување договор за концесија или јавно приватно партнерство договорниот орган не е обврзан да ја направи достапна тендерската документација со користење на електронски средства.

НАПОМЕНА! Електронскиот систем за јавни набавки (ЕСЈН) овозможува заинтересираните економски оператори да ја видат тендерската документација и без да се регистрирани, па доколку се заинтересирани за учество, може да се регистрираат и да ја симнат неа во оригинален формат како што била прикачена.

Сепак, треба да се има предвид дека во пракса можни се ситуации кога од објективни или технички причини не е можно тендерската документација да се направи достапна заедно со огласот, односно со користење на електронски средства. Затоа, законот дава можност тендерската документација да се доставува во хартиена форма, но само по исклучок, и тоа во следниве случаи:

- доколку ЕСЈН не го поддржува форматот во кој е изработена тендерската документација или нејзин дел, за што пополнува образложение во ЕСЈН, или
- при објавување оглас за доделување договор за јавно приватно партнерство.

Во ваков случај договорниот орган ги образложува причините при објавување на огласот на ЕСЈН. Огласот се објавува откако Бирото за јавни набавки ќе ги анализира образложенијата на договорниот орган и ќе одобри објавување оглас без тендерска документација, а доколку истите не се основани му укажува на договорниот орган за сторениот пропуст.

Ако, договорниот орган не е во можност да ја објави тендерската документација на ЕСЈН, треба да води евидентен лист во кој секој економски оператор кој што ја подигнал тендерската документација ги внесува своите податоци. Во овој случај, водењето на евиденција е особено значајно од аспект на навремено испраќање на одговорите на поставените прашања или барања за појаснување, како и навремено испраќање на измените или дополнувањата на тендерската документација до сите економски оператори кои ја имаат подигнато истата.

За добивање на тендерската документација **не се наплаќа надомест**. Сепак, треба да се има предвид дека за добивање на тендерската документација врз основа на која се спроведува постапка за доделување договор за концесија или јавно приватно партнерство, договорниот орган може да наплаќа надоместок за нејзино подигање.

1.3 Измена на тендерска документација

И покрај вниманието кое треба да се посвети на изработка на тендерската документација, некогаш може да се случи договорниот орган да увиди дека во истата има одредени грешки или пропусти кои би можеле да доведат до поништување на постапката. При тоа, потребата за измена или дополнување на тендерската документација може да ја утврди самиот договорен орган или таа да произлезе од поднесените прашања и барања за појаснување што ги доставуваат економските оператори.

Договорниот орган во тендерската документација, треба да ја наведе можноста економските оператори да поставуваат прашања за појаснување на истата.

ВНИМАНИЕ!!! Прашањата за појаснување на тендерската документација економските оператори можат да ги доставуваат најмалку **осум дена** пред крајниот рок за поднесување понуди или пријави за учество кај отворена или ограничена постапка, односно **шест дена** кај поедноставената отворена постапка и **четири дена** кај набавката од мала вредност.

По добивање на одредено прашање/а за појаснување, договорниот орган е должен веднаш да одговори на истото/ите, а преку посебниот модул во ЕСЈН за оваа намена одговорот/ите го/и доставува до сите економски оператори кои ја презеле тендерска документација, при што не смее да го наведе името на операторот кој побарал појаснување.

Одговорите, како и измените и дополнувањата на тендерската документација, договорниот орган без надоместок и во најкус можен рок ги прави достапни на ист начин како што ја направил достапна тендерската документација, но не подоцна од шест дена од крајниот рок за поднесување на понудите или пријавите за учество, односно четири дена

кај поедноставената отворена постапка и два дена кај набавката од мала вредност со објавување оглас.

НАПОМЕНА! Договорниот орган нема право да врши измени или дополнувања на тендерската документација по истекот на законски предвидениот рок.

Ако во тендерската документација се менува податок кој е содржан и во огласот, соодветно на тоа треба да се измени и огласот. Имено, во таков случај се пополнува известување за измени и дополнителни информации во постапката (истиот е имплементиран во ЕСЈН). Воедно, вакво известување се пополнува и кога се менува тендерската документација без да се менуваат податоци од огласот со тоа што се прикачува новата тендерска документација или делот од неа кој се менува.

НАПОМЕНА! Доколку со известувањето за измена и дополнување на огласот е потребно да се променат податоци во врска со деливоста на набавката, посебните начини на спроведување на постапката и начинот на спроведување на постапката потребно е измената да се означи соодветно во предвидените полиња.

The screenshot displays a web interface for managing tenders. At the top, a blue header bar contains the text "Измена на датумот утврден како краен рок за доставување на понудите или пријавите за учество". Below this, there are three rows of deadline information:

Новиот краен рок за доставување на понудите или пријавите за учество е	01.09.2020	во	10:00	часот
Краен рок за поставување прашања	28.08.2020	во	15:30	часот
Краен рок за одговор на прашања:	30.08.2020	во	15:30	часот

Below the deadlines, there is a section titled "Прикачи измената/дополнета тендерска документација". It includes a "Прикачи документ" button and a table with the following content:

Документ	Избриши
Izjava za nezavisna ponuda.doc	

At the bottom, there is a section "Датум на објава на прилогот" with a date field set to "24.08.2020" and a "Објави го прилогот" button with a "Сочувај" and "Објави" sub-button.

При секоја измена или дополнување на огласот и/или замена на тендерската документација, ЕСЈН автоматски испраќа е-порака со известување за направената измена само до економските оператори кои претходно ја презеле тендерската документација. Според одредбите од овој закон, договорниот орган нема обврска автоматски да го продолжи рокот за поднесување на понудите доколку објави известување за измени и дополнителни информации во постапката. Сепак, со цел да им се овозможи на сите економски оператори да се запознаат со сите информации потребни за подготовка на понудите, крајниот рок за поднесување на понудите или на пријавите за учество се

продолжува пропорционално на сложеноста на измената или дополната на тендерската документација.

2. Технички спецификации

Техничките спецификации се дел од тендерската документација во која се дава опис на предметот на набавка (се дефинираат потребните карактеристики на стоките, услугите или работите), односно опис на потребите на договорниот орган. Кај набавката на интелектуални услуги, техничката спецификација вообичаено се нарекува проектна задача, а кај набавката на градежни работи предмер.

Договорниот орган има обврска предметот на набавка да го опише на јасен, недвосмислен, целосен и неутрален начин кој ќе обезбеди споредливост на понудите во поглед на утврдените услови и барања. Описот на предметот на набавка содржи технички спецификации и ако е потребно, се дополнува со нацрти, проектна документација, цртежи, модели и слично.

Имено, со техничките спецификации се дефинираат потребните карактеристики на стоките, услугите или работите. Овие карактеристики може да се однесуваат и на одреден процес или метод на производство или обезбедување на бараните стоки, услуги или работи, или на одреден процес од друга фаза во нивниот животен век, дури и доколку таквите фактори не се составен дел од нивната материјална содржина, под услов карактеристиките да се поврзани со предметот на набавка како и да бидат сразмерни со вредноста и целите на набавката.

Може да се забележи дека новина кај техничките спецификации во однос на претходниот закон е во тоа што се става поголем акцент на социјалните и еколошките фактори. Така, во случаите каде предметот на набавка директно ќе го користат луѓе, договорниот орган мора да води сметка за пристапноста за лицата со попреченост кога ги дефинира техничките спецификации. Тоа се однесува како за вработените кај договорниот орган, така и за пошироката јавност.

Техничките спецификации мора да им обезбедат на сите економски оператори еднаков пристап до постапката за јавна набавка и не смеат неоправдано да ја попречуваат пазарната конкуренција во јавните набавки.

НАПОМЕНА! Техничките спецификации се изработуваат на начин кој ќе обезбеди најголема можна конкуренција, а во исто време треба да дадат јасен приказ на бараните стандарди за изработка, материјали, изведбени карактеристики и други релевантни фактори во врска со стоките, услугите или работите кои се набавуваат.

Белешка за добра практика! Договорниот орган при изготвување на техничките спецификации треба да ги има предвид следниве препораки:

- да се анализира потребата од конкретната набавка,
- да се користат информации од повеќе извори,
- да не се штеди време за подготовка на техничките спецификации,
- да се консултираат колегите од други институции со цел да се дознае нивното искуство со исти или слични набавки,
- да се земат предвид можностите од алтернативни решенија со кои би се задоволиле потребите,
- да се има предвид резултатот кој треба да се постигне и како да се постигне тој резултат,
- да се обезбеди почитување на законските обврски кои се однесуваат на техничките спецификации,
- да се користи едноставен јазик и да не се употребуваат жаргони и
- да се дефинираат поимите, симболите и кратенките.

При изготвување на техничките спецификации за стоки, услуги и работи треба да се имаат предвид разликите кои постојат помеѓу нив и да се земат предвид следните елементи поодделно:

Технички спецификации на стоки

Техничките спецификации - карактеристики на стоките кои договорниот орган има намера да ги набави, треба да ги содржат следниве елементи и опис на услови до степен до кој е тоа применливо за конкретниот предмет на набавка:

- опис на стоките што се набавуваат и нивните карактеристики, како што се ниво на квалитет (технички конфигурации, перформанси, опис на стручна литература и/или мостри што треба да се достават со понудата),
- влијание врз животната средина и климатски влијанија (стандарди што треба да ги исполнуваат стоките),
- опис на сите услови (вклучувајќи и пристапност за лица со хендикеп, вид и обем на обука на кадарот на договорниот орган и надзор што треба да ги обезбеди понудувачот) и оценка на сообразноста,
- ниво на изведба,
- користење на производот (достапност на резервни делови во текот на животниот век на стоките, постпродажни услуги),
- безбедност или димензии, вклучувајќи ги и релевантните барања за производот во однос на називот под кој се продава,

- терминологијата,
- симболите,
- тестирањата и методите за тестирање,
- пакувањето, означувањето и етикетањето, како и
- инструкции за користење,
- производствени процеси и методи во секоја фаза од животниот век на стоките и
- постапки за оценување на сообразноста и слично.

Технички спецификации на услуги

Техничките спецификации - карактеристики на услугите кои договорниот орган има намера да ги набави, треба да ги содржат следниве елементи и опис на услови до степен до кој е тоа применливо за конкретниот предмет на набавка:

- опис на услугите што се набават и нивни карактеристиките, како и задачите кои треба да ги изврши економскиот оператор,
- опис на условите според кои треба да се обезбеди услугата,
- работни задачи кои треба да ги изврши економскиот оператор и целите,
- нивоа на квалитет,
- мерливи резултати,
- рокови за испорака и
- извештаи и контрола на реализација.

Технички спецификации на интелектуални (консултантски) услуги

Техничките спецификации - карактеристики на консултантски услуги (поради спецификите) кои договорниот орган има намера да ги набави, треба да ги содржат следниве елементи и опис на услови до степен до кој е тоа применливо за конкретниот предмет на набавка:

- проектни задачи, односно работни задачи кои економскиот оператор треба да ги изврши,
- нивоа на квалитет,
- услови според кои треба да се обезбеди услугата,
- методологија за мерење на бараните резултати,
- извештаи и контрола на реализација,
- ангажираност на персоналот по месеци и
- индикација за минималното искуство, академско достигнување и слично, што сè се очекува од клучниот персонал.

Технички спецификации на работи

Техничките спецификации во случај на јавна набавка на работи, претставуваат збир на технички прописи содржани во тендерската документација со кои се дефинирани потребните карактеристики на материјалите, производите или стоките за да одговараат на употребата што му е потребна на договорниот орган; тие карактеристики вклучуваат влијание врз животната средина и климатски влијанија, опис на сите услови (вклучувајќи и пристапност за лица со хендикеп) и оценка на сообразноста, ниво на изведба, безбедност или димензии, вклучувајќи ги и постапките за обезбедување квалитет, терминологијата, симболите, методите на тестирање, пакувањето, означувањето и етикетирањето, како и инструкции за користење, производствени процеси и методи во секоја фаза од животниот век на градбата; тие карактеристики, исто така, вклучуваат правила од проектот и правила за процена на трошоците, услови за тестирање, за инспекција и за прием на изведените работи, градежните методи или техники, како и сите други технички услови што договорниот орган има право да ги пропише во согласност со општите и посебните прописи во врска со градбата и вклучените материјали или деловите.

Техничките спецификации - карактеристики на работите кои договорниот орган има намера да ги набави, треба да ги содржат следниве елементи и опис на услови, до степен до кој е тоа применливо за конкретниот предмет на набавка:

- општ опис на обемот и целта на работите;
- детален опис на обемот на работи што треба да се извршат, вклучително: изградба, реконструкција, санација, адаптација, ревитализација, одржување и слично;
- детален предмер и опис на сите компоненти (позиции) што треба да се набават;
- опис на работите во однос на детали за дизајнот и/или карактеристиките, вклучувајќи конкретни технички услови и описи, применливи стандарди и прописи за работи и сл.;
- влијание врз животната средина и безбедносни стандарди што треба да се исполнат и
- техничка документација, цртежи, оперативни прирачници што треба да ги обезбедат изведувачите.

2.1 Начини на одредување на техничките спецификации

Техничките спецификации може да се одредат на еден од следниве начини:

Со наведување на условите за извршување или функционални карактеристики, вклучувајќи услови за заштита на животната средина, под услов тие параметри да бидат

опишани доволно прецизно за да им се овозможи на понудувачите точно да го разберат предметот на набавка и договорниот орган да изврши избор на најповолна понуда.

Кога договорниот орган го користи наведениов начин на одредување на техничките спецификации, ги специфицираа условите за извршување или функционални карактеристики, вклучувајќи услови за заштита на животната средина кои треба да ги задоволи предметот на набавка (на пр., при набавка на машина за пренос на жито може да се користи резултатот кој машината треба да го постигне (да пренесе 50 тони жито за време од 60 минути од силосот до складишниот простор кој е оддалечен 50 метри) или бројот на функции, односно задолжителни функции кои софтверот за управување со документи треба да го има (архивирање и спасување на документи).

Друг начин на одредување на техничките спецификации е со користење само на стандарди и тоа според следниов редослед:

- примена на македонски стандарди кои се во согласност со европските стандарди,
- европските технички одобренија (европски технички атести),
- заедничките технички спецификации што се користат во Европската Унија,
- меѓународните стандарди или други технички упатувања воведени од страна на европски органи за стандардизација.

Доколку истите не се пропишани, техничките спецификации се дефинираат со упатување кон македонските стандарди, националните технички одобренија или националните технички спецификации кои се однесуваат на користењето на стоките, идејното решение или изведувањето на работите. Секое упатување треба да биде проследено со зборовите: „или еквивалентно“.

Тоа значи дека доколку во пракса договорниот орган се повикал на одреден македонски стандард и во постапка учествува економски оператор чија понуда исполнува одредени стандарди кои се соодветни на стандардите кои ги барал договорниот орган, тој треба да ја земе предвид ваквата понуда. Сепак, товарот на докажување на сообразноста на тие стандарди со стандардите кои ги барал договорниот орган паѓа на економскиот оператор.

При одредување на техничката спецификација договорниот орган, може да ги наведе условите за извршување или функционални карактеристики со упатување на стандардите, техничките одобрувања, заедничките технички спецификации, или

Техничката спецификација може да биде одредена и со упатување на стандарди за одредени карактеристики и со повикување на условите за извршување или функционални карактеристики за други карактеристики.

ВНИМАНИЕ!!! Понудувачот во својата понуда мора со сите соодветни средства, вклучувајќи ги и извештаи од тестирања, потврди и други докази, да докаже дека стоките, услугите или работите што се во согласност со стандардот ги исполнуваат условите за извршување или функционални карактеристики одредени од страна на договорниот орган.

Особено значајно при одредување на техничката спецификација е истата да биде објективна и да им овозможи на сите потенцијални економски оператори да учествуваат во постапката. Тоа значи дека техничките спецификации во никој случај не смеат да фаворизираат или да ставаат во понеповолна ситуација одредени економски оператори. Стоките – предмет на набавка треба да се опишуваат со упатување на одредени стандарди или условите за извршување и функционални карактеристики, а никогаш со истакнување на конкретно производство, трговски марки, конкретен процес, патенти, видови или специфично потекло на стоки и слично. Наведувањето на конкретна марка претставува ограничување на конкуренцијата помеѓу економски оператори.

Сепак, кога не е возможно да се даде доволно прецизен опис на предметот на набавка, таквото упатување е дозволено и треба да е придружено со зборовите „или еквивалентно“.

3. Ознаки

Кога договорниот орган набавува стоки, услуги или работи со конкретни еколошки, социјални или други карактеристики, може во техничките спецификации да бара одредени ознаки (на пр., европската еколошка ознака, националните ознаки или секоја друга ознака, доколку барањата за ознака се поврзани со предметот на набавката, како на пример опис на производот и негова презентација, вклучувајќи ги и барањата за пакување) како доказ дека стоките, услугите или работите ги исполнуваат бараните карактеристики. Сепак, овие ознаки договорниот орган може да ги бара доколку се исполнети следните услови:

- условите на ознаката се однесуваат само на критериумите поврзани со предметот на набавка и се соодветни за утврдување на карактеристиките на стоките, услугите или работите, кои се предмет на набавка;
- условите на ознаката се засноваат на објективно проверливи и недискриминаторски критериуми;
- ознаките се утврдени во отворена и транспарентна постапка во која може да учествуваат сите заинтересирани страни, вклучувајќи државни органи, потрошувачи, социјални партнери, производители, дистрибутери и невладини организации;
- ознаките се достапни на сите заинтересирани страни и

- условите на ознаката ги утврдува друг субјект на кој економскиот оператор, кој бара доделување ознака, нема решавачко влијание.

Во случај кога договорниот орган не бара стоките, услугите или работите да ги исполнуваат сите услови на ознаката, наведува кои од нив мора да бидат исполнети.

Воедно, договорниот орган кој бара одредена ознака, ја прифаќа секоја ознака што потврдува дека стоките, услугите или работите ги исполнуваат еквивалентните услови за добивање ознака.

Кога од причини кои не може да му се припишат како пропуст, економскиот оператор ознаката што ја навел договорниот орган или еквивалентната ознака не можел да ја добие во рокот за доставување на понудата, договорниот орган прифаќа други соодветни докази, кои може да вклучуваат техничка документација на производителот, под услов економскиот оператор да докаже дека стоките, услугите или работите што ги нуди ги исполнуваат условите на ознаката или барањата на договорниот орган.

Договорниот орган нема да бара ознака која иако ги исполнува условите наведени во член 83 став 1 точки б), в), г) и д) од законот, предвидува и услови кои не се поврзани со предметот на набавка. Сепак, договорниот орган може да ја одреди техничката спецификација на предметот на набавка, со повикување на детални спецификации на одредената ознака или на нејзините делови што се поврзани со предметот на набавка и се соодветни за да ги дефинираат неговите карактеристики.

4. Извештаи од тестирања, потврди и други докази

Договорниот орган може да побара од економските оператори да приложат извештај за тестирање од тело за оценка на сообразност или сертификат издаден од такво тело, како доказ за сообразност со барањата или критериумите утврдени во техничките спецификации. Ќе се смета дека стоките или услугите за кои економските оператори ќе достават сертификати издадени од други еквивалентни тела за оценка на сообразност, исто така ги исполнуваат бараните услови утврдени во техничките спецификации.

Сепак, треба да се има предвид дека, договорниот орган треба да прифати и други соодветни начини за докажување на исполнетоста на барањата од техничката спецификација, доколку економскиот оператор немал пристап до сертификатите или до извештаите за тестирање или не може да ги добие во рокот за доставување на понудата. Но, и во овој случај товарот на докажување на сообразноста на тоа што се нуди со условите на техничките спецификации е на економскиот оператор.